צוות "מורשת אקסודוס" – חדשות ועדכונים מספר 30 - 05/2021

1. אירוע משפחות ב"שביל הבריחה" (יער עופר בכרמל) - ל"ג בעומר 2021 (30/4/2021)

עמותת מורשת הבריחה, אשר אנו – צוות מורשת אקסודוס – פועלים כחלק ממנה, משיקה מסורת של אירוע משפחות ב"שביל הבריחה" הנמצא בכרמל – יער עופר.
אנו נהיה שם ונשלב את סיפורנו בדרכי הבריחה ועד להעפלה ב"אקסודוס".

עמותת מורשת הבריחה

מדור לדור ב"שביל הבריחה"

"פתחו את השער פתחוהו רחב
עבור תעבור בו מרכבת זהב
אבא ואמא ואח ואחות וחתן
וכלה במרכבת קלה"
קדיה מולודובסקה

אירוע משפחות ב"שביל הבריחה" ביער חוף כרמל
יום שיש, ל"ג בעומר, 30 באפריל, 2021

אנו משיקים מסורת של אירוע משפחות ב"שביל הבריחה" לכבוד תנועת "הבריחה".
ל"ג בעומר מתייחס לאירוע של גבורה, של מאבק כנגד כל הסיכויים, של אהבת הארץ - ערכים המשקפים את ערכי "הבריחה".

אנו מזמינים את בני דורות ההמשך עם הילדים והנכדים, החתנים והכלות לחגוג להנות, לספר את סיפורי הורינו ולהעביר את הלפיד מדור לדור.

בתוכנית:

10.30 התכנסות בחניון טפחות
11.00-ברכות:
עמרי שלמון, מנכ"ל המועצה לשימור אתרים בישראל
שלי בן ישי, מנהל אזור גליל מערבי כרמל – קק"ל
ד"ר רחל רוזנשטיין, יו"ר עמותת "דורות המשך"
עמי איילון, דור שני לשליחי ארץ-ישראל ב"בריחה"
מירי נהרי, יו"ר "עמותת מורשת הבריחה", מנחה
11.40
משחקי "שביל הבריחה" לילדים בגילים שונים
טיול מודרך בשביל הבריחה במסלול הליכה נוח של כשלושה ק"מ.
פיקניק משפחתי טעים ומהנה.
כל משפחה תביא את המטעמים שלה. מומלץ להביא כסאות.
הגעה **לחניון טפחות**: מכביש 4 פונים למרכז מירב, מול הישוב צרופה ועולים להר. אפשר לשים בווייז "שביל הבריחה".

מבקשים להירשם מראש במייל (מספר המשתתפים וגילאי הילדים).

Habricha45@gmail.com

2. מעפיל אקסודוס – יוסי חן - טקס הדלקת המשואות ביום השואה תשפ"א – 2021

כבכל שנה נפתחים אירועי יום השואה בטקס הדלקת 6 משואות ב"יד ושם" בירושלים.
השנה, נבחר להשיא משואה מעפיל אקסודוס – יוסי חן.

סיפורו של יוסי חן, מתוך אתר האינטרנט של "יד ושם" : (https://www.yadvashem.org/yv/he/remembrance-day/index.asp)

יוסי חן נולד בשנת 1936 בעיירה לחווא שבפולין (כיום בבלרוס), בנם הבכור של דב ברל וחיה שרה חיניץ. ביולי 1941 כבשו הגרמנים את לחווא ובערב ליל הסדר 1942, הצטוו כל יהודי לחווא להתרכז בגטו. רבים מיושבי הגטו נפטרו כתוצאה מרעב ומגפות, בהם סבתו של יוסי. באוגוסט 1942 נודע ליושבי הגטו על חיסול גטאות סמוכים ועל חפירת בורות על ידי אסירי הגטאות בסמוך לעיירה. התפשטה שמועה כי יושבי הגטו עומדים להירצח. קודם לכן ארגנו צעירי הגטו מחתרת, בידיעת היודנראט ובתמיכתו. כשיושבי הגטו רוכזו לקראת הוצאתם להורג, פרץ המרד במהלכו קרא היודנראט ליהודי הגטו לברוח אל היערות. היה זה אחד המרדים היחידים בתולדות השואה שבוצעו על ידי צעירי הקהילה והיודנרט בשיתוף פעולה מלא. רבים מבין אלף היהודים שניסו לברוח נורו ונהרגו. בלב הירי והתופת ברח יוסי בן השש ליערות.

"בזכות המרד הזה אני חי", אומר יוסי.

אמו ואחיו הקטן של יוסי נתפסו ונרצחו. הקשר עם אביו אבד והוא ברח לבדו לביצות. לאחר כשעה של מנוסה מצא יוסי את דודו הירש לייב. למחרת מצאו השניים את אביו של יוסי. הם פילסו דרכם בתוך הביצות בניסיון להגיע לאזור הפרטיזנים. לפתע שמעו יריה. ידו של הדוד נשמטה מידו של יוסי וזה הרגע הנורא ביותר שהוא זוכר. הדוד נרצח על ידי פולני שארב לבורחים כדי לשדוד אותם. יוסי ואביו הסתתרו בערימות שחת, בביצות וביערות, שתו מים מבורות ומביצות ואכלו מפירות היער עד שמצאו את הפרטיזנים והצטרפו אליהם. בסוף 1943 פתחו הגרמנים ועוזריהם במצוד אחר הפרטיזנים. יוסי ואביו נעו ברגל ובמזחלות ביערות בלרוס, רעבים וקפואים. הם אלתרו נעלים מרצועות עור פרה, ובגדים מחתיכות בד גס.

יוסי חלה והועלה על מזחלת, עטוף בסמרטוטים ועליהם ערימות שלג כדי לשמור על חום גופו, והושקה במרק דלוח בעזרת כפית עד שהתאושש. מדי פעם חיפש אביו את הדופק בידו, על מנת לבדוק אם יוסי עדיין בחיים.

לאחר שהתאושש, הוטל על יוסי להשיג מזון מהחקלאים בסביבה. הוא הצטיין בניווט והתמצאות ביערות ואף סייע למבוגרים ממנו להגיע ליעדם. כמה פעמים נתקל בגרמנים אך הצליח לברוח.

"היינו כמו ג'וקים שבורחים ממקום למקום", מספר יוסי.

ביולי 1944 שוחררו יוסי ואביו על ידי הצבא האדום. הם נעו מערבה, למחנות העקורים.

ביולי 1947 עלו השניים על אניית המעפילים אקסודוס. האנייה נתפסה על ידי הבריטים ויוסי ואביו גורשו לאירופה והורדו בכוח בנמל המבורג בגרמניה.

באוגוסט 1948 עלו יוסי ואביו לישראל. יוסי היה מפקד בכיר ביחידת מודיעין בצה"ל, נציג אמ"ן במוסד ולאחר מכן איש המוסד. הוא כתב מחקר על פעילות המוסד למרדף אחר פושעי מלחמה נאצים, מחקר שרק חלק מתוכנו הותר לפרסום. ליוסי ולנחמה שלוש בנות ותשעה נכדים.

אנו מאחלים לחברנו יוסי חן ולמשפחתו אריכות ימים בבריאות טובה ופעילות ברוכה לשימור המורשת.

3. יום הזיכרון לחללי מלחמות ישראל ופעולות האיבה – טקס לחללי משפחת אקסודוס

השנה המשכנו במסורת וקיימנו טקס זיכרון לחללי העפלה, מערכות ישראל ופעולות האיבה הקשורים לפרשת אקסודוס. הטקס נערך ב"זום" ובמקביל ניתן היה לצפות בטקס ביו-טיוב.

בטקס הקריא המעפיל יצחק גנוז את שירו "הדגל",
הבאנו את סיפורם של דוד בוגייביץ' ומשה שכטר,
שני מעפילים, חברים בלב ונפש, אשר הכירו בבית הילדים באינדרסדורף, הגיעו יחד לקיבוץ בית השיטה ונפלו שניהם בפעולות תגמול בשנות ה-50.
בסיום הטקס הוקראו שמות החללים תוך שיתוף עם החזן דודי גולדשטיין.
אנו מודים לכל אלו שלקחו חלק באירוע חשוב ומכובד זה ונמשיך במסורת זו גם בשנים הבאות.
ניתן לצפות באירוע ביו-טיוב בכתובת : https://youtu.be/Q5-5-hBNNaw
וכן דרך אתר האינטרנט של צוות המורשת תחת הלשונית "הנצחה".

4. מספיחי פסח תשפ"א - ליל הסדר תש"ז על ספינות המעפילים

כבר לפני שנתיים פרסמנו את התמונה הזו, הנמצאת באתר מוזיאון השואה בוושינגטון (פריט 88396).

זיהוי האנשים לפי המידע במוזיאון השואה בוושינגטון
ומידע נוסף שקיבלנו ממשפחת אקסודוס :

האירוע : ליל סדר על "פרזידנט וורפילד".
תאריך האירוע : 04/04/1947 בעת מסעה של האנייה מארה"ב לאירופה.
על האקורדיון : ויליאם (זאב) "ויוי" סיגל.
בצד הימני של השולחן, הפונים לעבר האקורדיון הם אל (אלוין) נפתל (נפתלי) ומורי אהרונוף.
אחריהם : סם שולמן.
בצד השמאלי של השולחן, ארבעת הראשונים הם בנטלי (בן) פורמן , הכומר ג'והן סטנלי גראוול, דב מילס ואברהם (אייב) סיגל.

וגם השנה, ערב פסח תשפ"א – 2021, הוספנו שוב את התמונה לידיעון שלנו בצירוף הברכה לחג הפסח, חג החירות.

כמה שעות אחר כך הגיע מייל נרגש מארה"ב, מדון אנגל אשר נקרא על שם סבו, איש הצוות המתנדב מארה"ב דונלד מולובסקי. דונלד נפטר באוגוסט 1960 כשהיה בן 32 והשאיר אחריו בת, אמו של דון אנגל. דון צירף למייל מכתב של סבו למשפחה מיום 16/04/1947, כאשר קטע ממנו מתאר את ליל הסדר הזה. וכך כותב דונלד מולובסקי למשפחתו (באנגלית מעורבת ביידיש) : "... חגגנו את הפסח על הסיפון בים. היה לנו "חצי סדר" בלילה הראשון. "ויוי" אמר את ארבעת הקושיות ואחד הבחורים האחרים עשה את הקידוש ועוד כמה ברכות." *(דון אנגל מוסיף בהערה כי ויוי סיגל היה הצעיר בחבורה, מעט יותר מבוגר מסבו – דונלד מולובסקי). (ויוי סיגל היה בן 17 על האקסודוס. דונלד מולובסקי בן 19. יעקב וימן).* וממשיך דונלד מולובסקי : "הטבח הכין במיוחד ארוחת ערב טובה. הכל היה חמץ למעט קצת מצה ויין. הטבח, לפי הצעתו ומתכון של מישהו, הכין מרק עוף וניסה להכין קניידלך. הם היו קטנים וקשים אבל היו די טובים... זה הכל להפעם. אני מרגיש בסדר ונשרף בשמש. אני אהיה בבית לא עוד זמן רב. נתראה אז עם כולכם." *(ובהערה נוספת מוסיף דון אנגל שסבו המשיך עם אניות נוספות של עליה ב' וחזר לביתו רק אחרי 14 חודשים.) (לפי המידע שבידינו, דונלד היה בצוות שהוביל את אניות ה"פאנים" והגיע איתן לקפריסין. יעקב וימן).*

קצת אחר-כך, בדף הפייסבוק שלנו, הגיבה שרי סיגל-שפילר בתו של "ויוי" נגן האקורדיון בתמונה והוסיפה כי סיפור הסדר המיוחד הזה היה אהוב עליה במיוחד מכל סיפורי אביה. סיפר "ויוי" כי הטבח הלא-יהודי ידע שהיהודים מכינים חלה לסעודה של כל חג ולכן טרח והכין חלות מיוחדות לערב זה. הצוות כל כך התרגש מהמחווה ולא היה להם לב להגיד לו שאינם יכולים לאכול את החלה.

ורדה ליבני, בתו של איש הצוות אבי ליבני, הוסיפה כי אביה סיפר שהיה זה הכומר ג'והן גראוול אשר היה לו הרעיון לארוז בין הציוד להפלגה גם מצות ויין לקידוש. ואילו מרה הולטגרב, בתו של איש הצוות, גם הוא מתנדב מארה"ב, אלוין (אל) נפתל סיפרה שגם אמה, אשתו של אלוין, עזרה באותה תקופה בהספקת מסמכים נדרשים ובנוסף ברדיו המחתרתי. גם בתה, מאיה נפתלי (הנמצאת ביוון) נכדתו של אל נפתל וכן אילן מילס, בנו של דב מילס שנשאר וחי במדינת ישראל, הגיבו לתמונה.

מורי גרינפילד, מתנדב מארה"ב על ספינת המעפילים "התקווה" אשר חי בישראל, הוסיף לי את סיפור ליל הסדר הזה על ספינתם שהייתה עדיין תחת השם tradewinds *("התקווה" יצאה מאיטליה ב-8/5/1947 ועליה 1414 מעפילים. הספינה נתפסה ב-17/5/1947 ונוסעיה גורשו לקפריסין. יעקב וימן).* מספר מורי :
"הספינה עגנה בפורטוגל לשיפוץ והכנה לקליטת המעפילים. אחד מחברי הצוות היה אוגוסטין ("דיוק") לבושבסקי, גוי אשר עבד בארה"ב במאפייה של יהודים והכיר את המנהגים והוא זה שהציע לחגוג את ליל הסדר. "דיוק" הראה לטבח כיצד לאפות מצות. יין לא היה חסר. אבל איך מסווים את החגיגה כאשר כולם יודעים כי זוהי אוניית מטען ובוודאי לא אונייה עם צוות יהודי המיועדת להביא מעפילים ? מודיעים לכולם שהערב חוגגים יום הולדת לקפטן. היה להם תקליט אחד "six songs of democracy" עליו היו שירים ממלחמת האזרחים בספרד. אז הם ניגנו את התקליט כל הזמן, שרו ורקדו, שתו הרבה יין וכנראה היו שיכורים, אכלו משהו שדומה היה למצות אבל העיקר ציינו את החג.

תמונה קטנה אחת וסיפורים חובקי עולם !

5. יצירת אומנות לזיכרו של התינוק אברהם פלוצקר ז"ל אשר נפטר בלידתו על "אושן ויגור"

לפני מספר חודשים חנכנו שלט זיכרון ל-3 מעפילי אקסודוס שלא זכו לקבר ישראל. אחד מהם הוא התינוק אברהם, בנם של טובה ומרדכי פלוצקר אשר נפטר בלידתו על אוניית הגירוש "אושן ויגור".
סיפורו נגע לליבה של האומנית רחלי רוגל ובמסגרת סדרת עבודות שהיא יצרה בנושא תינוקות שנפטרו על אוניות מעפילים, היא הקדישה עבודה לזיכרו.
תיאור מפורט של העבודה עם הסבריה של רחלי רוגל מצורפים למייל זה.

6. לכל החוגגים את האירועים השבוע !

ילדים שורדי שואה הנמצאים במחנה עקורים פלדפינג חוגגים בטבע את ל"ג בעומר.
אלו תלמידים ב"חדר" שהקים במחנה מאיר כ"ץ.
התמונה וההסבר ממוזיאון השואה בוושינגטון פריט 60295.

יהודים שורדי שואה במצעד "אחד במאי" 1947 ליד הריסות בעיר שצ'צין.
על פי הסברי תורמת התמונה הלנה ג'ייקובס, אלו בעיקר חברי ה"בונד" וביניהם נמצאת אמה – ז'ניה סטורץ'.

התמונה וההסבר ממוזיאון השואה בוושינגטון פריט 64248.

7. קובץ מעפילים , סיפורי משפחות ורשימת ספרים - באתר מורשת אקסודוס.

כפי שבודאי שמתם לב בידיעונים קודמים שהפצנו, המידע בקובץ המעפילים שאנו בונים עוזר לחיבורים רבים בין אנשים, ולא את כל הסיפורים אנו מפרסמים.

(אפשר להזמין הרצאה על הסיפורים הקטנים מאחורי איתור השמות לקובץ המעפילים).

לכן חשוב לנו מאד לעדכן את כל הפרטים האפשריים אודות מעפילי אקסודוס (לא רק שמות !).

באתר האינטרנט שלנו www.exodus-1947.com נמצאת רשימת המעפילים המעודכנת מדי מספר חודשים וכן סיפורי משפחות כפי שנשלחו אלינו. אנו מבקשים שוב לשלוח אלינו סיפורי משפחות, כולל תמונות ומסמכים, וכן עדכוני פרטים על מעפילי "אקסודוס" (אם לא שלחתם בעבר).

כל פרט וכל סיפור חשובים לשימור המורשת. אם ברשותכם ספר משפחתי המתעד את הסיפור – אנא שילחו לנו פרטים.

הקישור ישירות לרשימת המעפילים באתר : https://www.exodus-1947.com/copy-of

אפשר לשלוח במייל חוזר או דרך אתר האינטרנט www.exodus-1947.com

מסמך עם הפרטים הנדרשים מצורף למייל זה (הפרטים באתר מעודכנים ל-12/2020).

מימון הפעילויות

כל פעילותינו נעשות בהתנדבות מלאה אולם מדי פעם אנו נדרשים להוצאות לקיום האירועים. נשמח לעזרה בתרומות ובגיוס הכספים.

פרטי חשבון הבנק לצורך תרומות: בל"ל סניף 949 חשבון מספר 48931624 "עמותת מורשת הבריחה".

לציין בהערות "עבור מורשת אקסודוס". **התרומה מוכרת לצרכי מס לפי סעיף 46.**

* כל הידיעונים נמצאים באתר צוות המורשת תחת הלשונית "חדשות צוות שימור המורשת"

חובתנו להעלות על נס, לשמר את מסורת אקסודוס ולהעבירה דורות הבאים !

תנו יד למשימה חשובה זו !

צוות מורשת "אקסודוס"

אריה איתמר ציפי פורטנוי יצחק רוזמן יעקב וימן איילת ארונוביץ' צבי חטקביץ יפה פס מנחם שפי רפי ברום דניאל לוי

אתר : www.exodus-1947.com **פייסבוק : "מורשת אקסודוס"**

מייל : exodus1947.2017@gmail.com **moreshetexodus@gmail.com**